

ANADOLU'NUN KAPILARI TÜRKLERE AÇILIYOR Anadolu'ya İlk Akınlar ve Keşifler

- Anadolu, verimli toprakları, su kaynakları ve önemli ticaret yolları üzerinde olması nedeniyle her zaman ilgi çekmiştir.
- Türklerin Anadolu'ya gelişi tesadüf değil, planlı bir yerleşme politikasının sonucudur.

Çağrı Bey Dönemi (1015-1021):

Türkler Anadolu'ya ilk olarak Büyük Selçuklu Devleti döneminde yerleşmek için değil, bölgeyi tanımak (keşif) amacıyla gelmişlerdir.

Pasinler Savaşı (1048):

- Büyük Selçuklu Devleti ile Bizans (Doğu Roma) arasındaki ilk büyük savaştır.
- Bu zaferle Bizans'ın gücü kırılmış ve **Anadolu'nun kapıları yavaş yavaş aralanmıştır.**

Anadolu'nun Tapusu:

Malazgirt Zaferi (26 Ağustos 1071)

- Büyük Selçuklu Sultanı Alp Arslan önderliğindeki Selçuklu ordusu, kendisinden çok daha kalabalık olan Bizans ordusunu (İmparator Romen Diyojen) **Turan Taktiği** (Hilal Taktiği) ile mağlup etmiştir.

Malazgirt Zaferi'nin Sonuçları:

- "Anadolu'nun kapıları Türkler için tamamen açıldı."
- Anadolu'da **İlk Türk Beylikleri** kurulmaya başlandı.
- Bizans, Avrupa'dan yardım isteyince **Haçlı Seferleri**'ne zemin hazırlandı.
- Türklerin batıya ilerleyişi hızlandı.

Anadolu'da İlk Türk Beylikleri

- ❖ Malazgirt'ten sonra Sultan Alp Arslan, komutanlarına "Gidin ve fethettiğiniz yerler sizindir" diyerek Anadolu'nun hızlıca Türkleşmesini sağlamıştır.

Beylik Adı	Kurulduğu Yer	Önemli Eseri / Özelliği
Saltuklular	Erzurum ve çevresi	• Anadolu'daki ilk Türk beyliğidir. • Erzurum Üç Kümbetler, Mama Hatun Külliyesi.

Beylik Adı	Kurulduğu Yer	Önemli Eseri / Özelliği
Danışmentliler	Sivas, Tokat, Kayseri	• En güçlü beyliktir. • Anadolu'nun ilk medresesi olan Yağıbasan Medresesi'ni kurdular.
Mengücekliler	Erzincan, Divriği	• Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndedir).
Artuklular	Mardin, Batman, Hasankeyf	• Dünyanın en büyük taş kemerli köprüsü olan Malabadi Köprüsü'nü yaptılar.
Çaka Beyliği	İzmir ve çevresi	• İlk Türk denizci beyliğidir. • Türk Deniz Kuvvetleri'nin kuruluş yılı (1081) kabul edilir.

Bu Beyliklerin Ortak Amacı:

- Anadolu'yu imar etmek (camiler, medreseler, köprüler yaparak bayındır hale getirmek) ve
- dış saldırılara (özellikle Haçlılara) karşı korumaktır.

Türkiye Selçuklu Devleti (1075-1308)

- Kutalmışoğlu Süleyman Şah tarafından İznik merkezli kurulmuştur. (Daha sonra başkent Konya'ya taşınmıştır).

Miryokefalon Savaşı (1176):

- Bizans'a karşı kazanılan bu büyük zaferle "Anadolu'nun Türk yurdu olduğu kesinleşmiştir."
- Bizans artık Türkleri Anadolu'dan atamayacağını anlamış ve savunmaya çekilmiştir.

Konya:

- Selçukluların en önemli başkentidir.
- Bugün şehirde gördüğümüz **Alaeddin Camii, Karatay Medresesi** gibi eserler bu dönemin mührüdür.

Anadolu'da Sosyal ve Kültürel Hayat

- ❖ Türkler Anadolu'ya sadece savaşmak için gelmediler; burayı yeni bir vatan yaptılar.
 - **Konut ve Şehir:** Türkler kalelerin yanına yeni mahalleler kurmuş, eski kaleleri onarmış ve "kale-kent" yapısını geliştirmişlerdir.
 - **Yemek Kültürü:** Tandır ekmeği, çökelek, bal, pekmez ve etli yemekler (keşkek gibi) Selçuklu sofralarının vazgeçilmezidir.
 - **Oyunlar:** Çocuklar mangala, aşık oyunu ve çelik-çomak gibi oyunlarla vakit geçirirdi.
 - **Düğünler:** Atların süslediği, kopuz eşliğinde türkülerin söylendiği coşkulu törenler yapılırdı.

Bilgi Notu: Anadolu'nun Türkleşmesi sadece askeri zaferlerle değil; kurulan vakıflar, medreseler, hastaneler (darüşşifalar) ve hoşgörülü yönetim anlayışıyla gerçekleşmiştir.

Anadolu'da Ticaretin Merkezi: Kervansaraylar

- ❖ Türkiye Selçuklu Devleti, Anadolu'yu dünya ticaretinin merkezi haline getirmek için çok önemli adımlar atmıştır.

Kervansaray Nedir?: Ticaret yolları üzerinde, kervanların konaklaması için inşa edilen devasa yapılarıdır.

- **Sosyal Devlet Anlayışı:** Kervansaraylarda yolcular (din, dil, ırk ayrımı gözetmeksizin) **3 gün boyunca ücretsiz** konaklar, yemek yer ve hayvanlarının bakımını yaptırırdı.
- **Ticaret Sigortası:** Dünyada ilk kez Selçuklular, zarara uğrayan tüccarların kayıplarını devlet hazinesinden karşılayarak bir nevi "**sigorta**" sistemi başlatmışlardır. Bu uygulama ticareti çok canlandırmıştır.

Anadolu'yu Aydınlatanlar: Gönül Erleri

Anadolu'nun sadece kılıçla değil, sevgi ve hoşgörüyle de vatan olmasını sağlayan manevi mimarlar vardır:

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî: "Gel, ne olursan ol yine gel" diyerek insan sevgisini ve hoşgörüyü yaymıştır. Eserlerini Konya'da yazmıştır.

Hacı Bektaş-ı Velî: "Bir olalım, iri olalım, diri olalım" diyerek birlik ve beraberliği öğütlemiş, Anadolu insanının kardeşçe yaşamasını sağlamıştır.

Yunus Emre: Türkçeyi en güzel şekilde kullanarak sevgi, barış ve kardeşlik şiirleri söylemiştir.

Selçuklu Mimari Sanatı ve Eserler

Selçuklular, fethettikleri şehirleri imar ederek buralara Türk-İslam mührünü vurmuşlardır.

Külliye: Caminin merkezinde olduğu; hamam, medrese, kütüphane ve hastaneden (darüşşifa) oluşan yapılar topluluğudur.

Darüşşifa (Hastane): Selçuklularda sağlık hizmetlerine çok önem verilirdi. Özellikle ruh sağlığı hastalıklarının müzik ve su sesiyle tedavi edildiği bilinen **Gevher Nesibe Hatun Darüşşifası** (Kayseri) çok ünlüdür.

Kümbet: Türklerin çadır kültüründen esinlenerek yaptıkları anıt mezarlardır.

HAÇLI SEFERLERİ:

Türklerin Anadolu'yu yurt edinme süreci Büyük Selçuklular ile başlamış, ancak bu ilerleyiş Batı dünyasını (Avrupa) rahatsız etmiştir.

XI. ve XIII. yüzyıllar arasında Hristiyan dünyasının birleşerek İslam dünyası üzerine yaptığı bu saldırılara **Haçlı Seferleri** denir.

Haçlı Seferleri'nin Nedenleri

Avrupalılar bu seferleri düzenlerken üç temel alanı hedeflemişlerdir:

Siyasi Nedenler:

- **Bizans'ın Çaresizliği:** Malazgirt Zaferi'nden sonra Türklerin Anadolu'da durdurulamayan yayılmaları üzerine Doğu Roma (Bizans) imparatorlarının Papa'dan askeri yardım istemesi.
- **Türkleri Durdurma İsteği:** Türklerin Anadolu'daki ilerleyişini kesmek ve onları bu coğrafyadan tamamen atmak.

Dini Nedenler:

- **Kutsal Yerler:** Müslümanların elinde bulunan Kudüs, Antakya ve İznik gibi şehirleri Hristiyanların geri almak istemesi.
- **Papanın Gücü:** Papa'nın savaşa katılanlara cennet vaat etmesi ve din adamlarının halkı savaşa kışkırtması.

Ekonomik Nedenler:

- **Doğu'nun Zenginliği:** İslam dünyasının o dönemdeki refah ve zenginliğine (İpek ve Baharat yolları gibi) fakirlik içindeki Avrupalıların sahip olma arzusu.

Seferlerin Gelişimi ve Kronolojisi

I. Haçlı Seferi(1096): Doğu Roma imparatorunun çağrısıyla ilk Haçlı ordusu İstanbul'a ulaştı. Bu en kalabalık ve sonuç alan seferdir.

II. Haçlı Seferi(1147): Musul-Halep Atabeyi İmâdüddin Zengi'nin Urfa'yı Haçlılardan geri alması üzerine düzenlendi.

III. Haçlı Seferi(1189): Selahaddin Eyyubi'nin Kudüs Haçlı Krallığı'na son vererek Kudüs'ü geri alması üzerine Avrupa tekrar harekete geçti.

IV. Haçlı Seferi (Amacından Sapan Sefer) 1204: Bu seferde Haçlılar, Müslümanlar üzerine gitmek yerine kendi dindashları olan Bizans'ın başkenti İstanbul'u istila edip yağmaladılar.

Haçlı Seferleri'nin Sonuçları

Savaşlar askeri olarak Türklerin zaferiyle sonuçlansa da dünya tarihinde büyük değişimlere yol açtı:

Dini Sonuçlar:

- Kiliseye ve din adamlarına duyulan güven azaldı (çünkü vaat edilen zafer kazanılmadı).

Siyasi Sonuçlar:

- Derebeylik (feodalite) sistemi zayıfladı; bu durum Avrupa'da merkezi krallıkların güçlenmesine yol açtı.
- Türklerin batıya ilerleyişi bir süreliğine durakladı ancak Anadolu'dan atılamadılar.

Ekonomik Sonuçlar:

- Akdeniz limanları (Marsilya, Venedik, Cenova) ticaret sayesinde önem kazandı.
- Doğu ve Batı arasındaki ticaret arttı; Avrupalılar şeker, fildişi ve baharat gibi ürünleri tanıdı.

Teknik ve Kültürel Sonuçlar (En Kalıcı Etki):

- İslam dünyasından öğrenilen **kağıt, barut, pusula ve matbaa** gibi teknik buluşlar Avrupa'ya taşındı.
- Bu teknikler, Avrupa'nın gelecekteki bilimsel ve coğrafi keşiflerine zemin hazırladı.

Anadolu'nun Savunulmasında Türklerin Rolü

- **Türkiye Selçuklu Devleti ve İlk Beylikler** (Saltuklular, Danişmentliler vb.) kendi aralarındaki çekişmeleri bir kenara bırakarak Haçlılara karşı birlikte mücadele etmişlerdir.
- **Miryokefalon Savaşı (1176):** Haçlı saldırılarıyla zayıflayan Bizans'ın Türkleri Anadolu'dan atma umudu bu savaşla tamamen yok olmuş ve Anadolu'nun Türk yurdu olduğu kesinleşmiştir.
- **Kültürel Etkileşim:** Savaşlara rağmen kağıt, barut, pusula ve matbaa gibi buluşlar bu seferler sırasında Avrupa'ya taşınmıştır.

Önemli Bir Kavram: Ahilik Teşkilatı

- Ahi Evran tarafından kurulan bu teşkilat, esnaflar arasındaki dayanışmayı sağlar.

Eğitim: Usta-çırak ilişkisiyle meslek öğretilir.

Ahlak: Esnafın dürüst olması, kaliteli mal üretmesi ve fiyatları uygun tutması denetlenir. "Müşteri velinimetir" anlayışı hakimdir.